

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปรับการใช้สอยอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวังที่มีคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและปรับการใช้สอยเป็นสำนักงานให้มีประสิทธิภาพในการใช้สอยที่ตอบสนองความต้องการในสังคมปัจจุบัน โดยการใช้แนวคิดด้านการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและแนวคิดด้านการบริหารทรัพยากรกายภาพเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการออกแบบและบริหารจัดการอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวังที่มีการปรับการใช้สอย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของอาคาร
2. คุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรมของอาคาร
3. พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งานอาคาร
4. การบริหารจัดการอาคาร
5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพอาคาร คุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรม พฤติกรรมและความต้องการ และการบริหารจัดการอาคาร
6. สรุปแนวทางการจัดการอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวัง

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะทางกายภาพของอาคาร

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโดยรอบของอาคาร ปัจจุบันได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและแออัดไปด้วยอาคารขนาด 1-2 ชั้น ส่งผลต่อการขยายเติบโตขององค์กรซึ่งพื้นที่ไม่พอสั่งจำนวนผู้ใช้งาน และส่งผลต่อการบดบังทัศนียภาพของตำหนักวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าดิlighนพรัฐ (กรมหมื่นสรรควิสิยนรปดี)

2. พื้นที่ให้สอยภายในอาคาร ปัจจุบันอาคารได้ถูกดัดแปลงต่อเติมไปมาก ซึ่งพื้นที่ที่ได้ทำการต่อเติมในบริเวณด้านทิศใต้ของอาคารไม่ได้มีการใช้สอยที่ก่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า อีกทั้งการแบ่งพื้นที่ให้สอยภายในอาคารพบว่า ทุกห้องเป็นไปตามหลักการบริหารพื้นที่ ยกเว้น 3 ห้องคือ ห้องจัดซื้อ ห้องการเงิน และห้องบริหารทั่วไปชั้นล่าง มีพื้นที่จริงมากกว่าหลักการบริหารพื้นที่เนื่องจากนำพื้นที่ไปใช้เป็นทางเดิน ใช้วางตู้สิ่งของอื่น ๆ และการวางผังที่ไม่สอดคล้องกันในด้านปริมาณคนกับขนาดของพื้นที่ห้อง

3. โครงสร้างและองค์ประกอบ ในการวิจัยแบ่งเป็น 6 เรื่องคือ ผนัง พื้น เพดาน หลังคา ประตู และหน้าต่าง โดยแต่ละส่วนได้ถูกดัดแปลงมากน้อยแตกต่างกัน แต่ยังคงความสัมพันธ์และผลที่สืบเนื่องกัน เริ่มจากการวางงานระบบปรับอากาศที่เป็นผลให้เพดานถูกลดระดับลงและส่งผลกระทบต่อรูปแบบหน้าต่างเดิมของอาคาร และแบ่งพื้นที่ให้สอยภายในอาคารส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวัสดุของผนัง พื้น และประตู

4. งานระบบประกอบอาคาร สามารถแบ่งได้เป็น 3 เรื่อง คือ งานระบบปรับอากาศ งานระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง และงานระบบป้องกันอัคคีภัย ดังนี้

4.1 งานระบบปรับอากาศ อาคารชั้นล่างและชั้นบนบางส่วนมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศประเภทติดหน้าต่าง ซึ่งมีเสียงดังรบกวนการทำงานของผู้ใช้งานอาคาร โดยจากการเปรียบเทียบมาตรฐาน พบว่า ค่าเสียงที่วัดได้เมื่อเทียบกับมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวง เป็นไปตามมาตรฐานทุกห้อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานเสียงของ Reynolds, John S. และ Stein, Benjamin พบว่า เสียงในห้องที่มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศประเภทติดหน้าต่างไม่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยจะมีค่าสูงเกินกว่า 60 เดซิเบล ซึ่งมาตรฐานกำหนดไว้ที่ 50 - 60 เดซิเบล

4.2 งานระบบไฟฟ้าและแสงสว่างภายในอาคารหลังการวัดค่าและเปรียบเทียบกับมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวง และมาตรฐาน IES พบว่า มาตรฐานมีความสอดคล้องกันและค่าของแสงที่วัดได้บริเวณโต๊ะเอกสาร (204 ลักซ์) และโต๊ะคอมพิวเตอร์ (144 ลักซ์) ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน กล่าวคือ มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานกำหนดไว้ที่ 300 ลักซ์ สาเหตุที่ทำให้มีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานเกิดจาก

(1) การจัดวางตำแหน่งของหลอดไฟไม่มีสัมพันธ์กับการจัดวางตำแหน่งของผังภายในห้องทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในห้อง ส่งผลให้ความสว่างของแสงไม่ส่งไปถึงยังบริเวณที่มีความต้องการในการใช้งาน

(2) การลดระดับเพดานซึ่งเป็นการลดปริมาณช่องแสงของหน้าต่างลงไปเป็นผลให้ปริมาณช่องเปิดหรือช่องแสงภายในห้องมีจำนวนลดน้อยลง อันส่งผลต่อปริมาณแสงภายนอกที่เข้ามาสู่ภายในอาคารมีปริมาณที่ลดลง

(3) การติดตั้งผ้าม่านสีเขียวทึบในทุกห้อง อันเนื่องมาจากการเลือกใช้สีของผ้าม่านที่ค่อนข้างมืดทำให้ห้องดูมืดลงไปนิดตา อีกทั้งส่วนใหญ่ผู้ใช้งานภายในอาคารมักจะไม่เคยเปิดผ้าม่านแต่อย่างใด

4.3 งานระบบป้องกันอัคคีภัย พบว่ายังไม่สอดคล้องกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ในเรื่องของชานพักบันไดในทุกช่วง 3 เมตร ไม่เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เนื่องจากตำหนักวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าติลกนพรัฐ สร้างขึ้นเพื่อเป็นวังที่ประทับในอดีต ขณะสร้างยังไม่มีกฎหมายใดบังคับใช้จึงทำให้ไม่สอดคล้องกับการใช้งานและกฎหมายในปัจจุบัน และยังขาดอุปกรณ์อีกหลายชนิดในการป้องกันเพลิงไหม้ เช่น อุปกรณ์ตรวจจับควัน เป็นต้น อาจมีสาเหตุมาจากการขาดความใส่ใจในเรื่องของการป้องกันเพลิงไหม้ ซึ่งผู้ใช้งานอาจให้ความใส่ใจในเรื่องอื่น ๆ ภายในอาคารมากกว่าซึ่งต้องศึกษาถึงพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งานในเรื่องดังกล่าว และอีกสาเหตุน่าจะมาจากการที่กฎหมายยังไม่ครอบคลุมเพียงพอในการนำมาใช้งาน

5.1.2 คุณค่าทางมรดกวัฒนธรรม

คุณค่าความเป็นของแท้ของอาคารยังคงปรากฏอยู่แต่ลดน้อยลงไปตามการดัดแปลงเพื่อการใช้งาน โดยแบ่งได้เป็น 6 ประเด็น คือ

1. ผนังอาคาร ผนังเดิมในปัจจุบันบางส่วนมีการซ่อมแซมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัสดุ สี ลวดลายของกระเบื้อง และฝีมือช่าง เป็นผลให้มีคุณค่าความเป็นของแท้มีน้อย ผนังต่อเติมใหม่มีคุณค่าในด้านความเป็นของแท้มาเทียบเท่ากับผนังเดิมเนื่องจากรูปแบบ วัสดุ สี มีความใกล้เคียงกับของเดิม แต่มีความต่างกันในเรื่องของฝีมือช่าง และผนังใหม่ทั้งหมดมีคุณค่าในด้านความเป็นของแท้มีน้อย เนื่องจากการถูกเปลี่ยนแปลงในเรื่องของรูปแบบ วัสดุ และสีที่แตกต่างไปจากเดิม

2. พื้นอาคาร มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุ สี และฝีมือช่าง ทำให้คุณค่าในด้านความเป็นของแท้มีน้อย

3. เพดานอาคาร เพดานใหม่เป็นเพดานโครงเคร่าที่บาร์ เพื่อการติดตั้งงานระบบปรับอากาศและงานระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง รูปแบบ สี วัสดุ และมีมือข้างถูกเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ทำให้มีคุณค่าในด้านความเป็นของแท้มีน้อย

4. หลังคา หลังคาใหม่วัสดุถูกเปลี่ยนแปลงเป็นกระเบื้องซีแพคโมเนียปูทับโครงหลังคาเดิม มีคุณค่าความเป็นของแท้ปานกลาง หลังคากันสาดมีรูปแบบ วัสดุ สี และมีมือข้างที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คุณค่าในด้านความเป็นของแท้มีน้อย

5. ประตู ประตูเดิมบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนถอดบานประตูเดิม และบางส่วนถูกเปลี่ยนแปลงรูปแบบ บางส่วนถูกเปลี่ยนแปลงวัสดุ และสี ส่งผลต่อคุณค่าความเป็นของแท้ลดลง

6. หน้าต่าง หน้าต่างปัจจุบันมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศประเภทติดหน้าต่าง บริเวณหน้าต่าง ทำให้รูปแบบของหน้าต่างเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อคุณค่าด้านความเป็นของแท้ที่ลดลงตามไป

5.1.3 พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งานอาคาร

1. พฤติกรรม ผู้ใช้งานอาคารส่วนใหญ่เดินทางมาทำงานด้วยรถส่วนตัวทำให้ปริมาณที่จอดรถไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และการทำงานส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่ต้องทำงานที่ต้องออกไปนอกห้องทำงานเพื่อติดต่องานห้องอื่น ๆ และอาคารอื่น ๆ โดยรอบ ซึ่งทำให้สายงานไม่มีความต่อเนื่อง

2. ปัญหาและอุปสรรค ปัญหาทางด้านกายภาพของอาคารส่วนใหญ่เกิดมาจากงานระบบปรับอากาศซึ่งมีการติดตั้งที่ไม่เรียบร้อย ขาดการวางแผนที่ดีให้สอดคล้องกันระหว่างความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอย ซึ่งเป็นการแสดงถึงความต้องการความสะดวกสบายในการทำงานของผู้ใช้งานอาคารมากกว่าความต้องการความปลอดภัยจากการทำงาน เช่น ระบบป้องกันอัคคีภัย ไฟฟ้า และแสงสว่าง เป็นต้น ในขณะที่ปัญหาในการทำงานของผู้ใช้งานอาคารนั้นเกิดมาจากการวางผังในห้องทำงานที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการทำงาน เช่น การจัดวางตำแหน่งของอุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ไม่สะดวกต่อการใช้งานจริง การไหลของสายงาน และการความต้องการความเป็นส่วนตัวในการทำงาน ส่วนอีกสาเหตุมาจากวัสดุอุปกรณ์สำนักงานและครุภัณฑ์ เช่น คอมพิวเตอร์ โต๊ะ และเก้าอี้ ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

3. ความคิดเห็นของผู้ใช้งานอาคารในด้านการบริหารจัดการ ผู้ใช้งานเห็นว่ายังไม่มี ความเหมาะสมในเรื่องของเวลาที่และเวลาในการเดินตรวจรักษาความปลอดภัย ในด้านสาเหตุที่

ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่า ผู้ใช้งานอาคารมีความเห็นว่าอาคารหลังนี้เสื่อมคุณค่ามากเนื่องจากรูปแบบผนัง ร่องลงมาคือ การเดินสายไฟทั้งภายนอกและภายในอาคารที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อาคารใหม่โดยรอบบดบังทัศนียภาพและความสง่างามของอาคารหลังนี้ และการขาดการบูรณะ และมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงวัสดุพื้น รูปแบบพื้น วัสดุฝ้าเพดาน และรูปแบบฝ้าเพดานทำให้อาคารหลังนี้เสื่อมคุณค่าน้อย

5.1.4 การบริหารจัดการอาคาร

การบริหารจัดการภายในองค์กรของการไฟฟ้านครหลวง ยังขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายและมีการใช้งานฝ่ายผิดหน้าที่ทำให้งานที่ออกมาส่งผลกระทบต่อคุณค่าของอาคารและประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ใช้งานอาคาร

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพอาคาร คุณค่าทางมรดกวัฒนธรรม พฤติกรรม และความต้องการ และการบริหารจัดการอาคาร

1. ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม ปัจจุบันสภาพแวดล้อมโดยรอบอาคารมีการสร้างอาคารรายล้อมค้ำหนักเป็นจำนวนมาก เมื่อองค์กรเติบโตอาคารมีมากขึ้น คุณค่าของอาคารในด้านที่ตั้งเริ่มลดลงไปเรื่อย ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. โครงสร้างและองค์ประกอบ สาเหตุที่ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่าจากการวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้งานอาคาร คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบผนัง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบประตู การเปลี่ยนแปลงวัสดุประตู และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหน้าต่าง เป็นสาเหตุที่ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่ามาก และสาเหตุที่ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่าจากการวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมมีความไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้งานอาคารดังนี้ จากการวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงวัสดุผนัง วัสดุพื้น รูปแบบพื้น วัสดุเพดาน รูปแบบเพดาน วัสดุหลังคา รูปแบบหลังคา เป็นสาเหตุที่ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่ามาก ในขณะที่ผู้ใช้งานมีความคิดเห็นว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้อาคารเสื่อมคุณค่าน้อย ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้ใช้งานอาคารเห็นว่าทำให้อาคารเสื่อมคุณค่าน้อย อาจเกิดจากความเคยชินในการใช้งาน และยอมรับสภาพที่เป็นถึงแม้จะมีความผูกพันกับอาคาร

3. งานระบบประกอบอาคาร ตำแหน่งของเครื่องปรับอากาศและคอนเดนซิ่งยูนิตที่ได้ทำการติดตั้งติดตั้งบริเวณหน้าต่างทั้งภายในและภายนอกเป็นตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากการทำลายความสว่างของอาคารลง และส่งผลกระทบต่อแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศภายในห้องทำงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับผู้ใช้งานอาคารที่เห็นว่าความเหมาะสมของตำแหน่งการติดตั้งเครื่องปรับอากาศและคอนเดนซิ่งยูนิตน้อย

สำหรับในเรื่องของเสียงรบกวนจากเครื่องปรับอากาศผลจากการวัดค่าเสียง พบว่าส่วนมากไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด (สูงเกินกว่าที่มาตรฐานกำหนด) ซึ่งเป็นผลมาจากเสียงรบกวนจากเครื่องปรับอากาศประเภทติดหน้าต่างซึ่งอยู่บริเวณชั้นล่างของอาคารทุกห้อง และบริเวณชั้นบนของอาคารบางส่วน เสียงรบกวนเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อสมาธิและประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ใช้งานภายในอาคารที่ลดลง

สำหรับในเรื่องของปริมาณอุณหภูมิภายในห้องผลที่ได้จากการวัดอุณหภูมิ พบว่า มีสูงกว่าสภาวะน่าสบายจึงทำให้ผู้ใช้งานมีความรู้สึกว่าคุณณหภูมิภายในห้องมีความอบอุ่น แต่อย่างไรก็ตามอุณหภูมิที่วัดได้ก็เป็นค่าที่ตรงกับที่ตั้งระดับอุณหภูมิจากการใช้งานของผู้ใช้งาน

สาเหตุที่ทำให้ปริมาณของแสงที่ได้น้อยในขณะที่ยังจำนวนของหลอดไฟประดิษฐ์ภายในห้องมีมาก เนื่องมาจากตำแหน่งการติดตั้งของหลอดไฟประดิษฐ์ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้งานภายในอาคาร รวมถึงการที่อยู่ที่อยู่ในห้องปิดทึบซึ่งการออกแบบติดตั้งหลอดไฟประดิษฐ์ อาจไม่ได้คำนึงถึงว่าภายในห้องจะได้รับแสงสว่างจากภายนอกน้อย อันเนื่องมาจากการติดตั้งเครื่องปรับอากาศบริเวณหน้าต่างทำให้ปริมาณของแสงลดลงและการติดตั้งผ้าม่านสีเขียวยกทึบโดยไม่มีเปิดใช้งานแต่อย่างใด

การติดตั้งงานระบบป้องกันอัคคีภัย พบว่า ไม่เป็นไปตามมาตรฐานซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้งานอาคารที่เห็นว่าความปลอดภัยจากการป้องกันอัคคีภัยภายในอาคารมีน้อย

4. การบริหารจัดการอาคาร การบริหารจัดการอาคารในเรื่องของความสะอาด การรักษาความปลอดภัย การตรวจซ่อมบำรุงงานระบบปรับอากาศและงานระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง พบว่ามีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ใช้งานอาคาร คือ มีความเหมาะสมมากในทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องความถี่และเวลาในการตรวจรักษาความปลอดภัย ผู้ใช้งานอาคารให้ความเห็นว่าไม่เหมาะสม จากผลการวิเคราะห์สาเหตุน่าจะเกิดมาจากการในช่วงกลางวัน เจ้าหน้าที่จะอยู่เฉพาะบริเวณประตูทางเข้า - ออกฝ่ายจัดการยานพาหนะและเครื่องมือกล ทำให้เจ้าหน้าที่ภายในอาคารรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ภายในอาคาร

5.1.6 สรุปแนวทางการจัดการอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวัง

จากการศึกษาสามารถสรุปได้เป็นแนวทางการจัดการสำหรับวังพระองค์เจ้าดิฉกรรจ์
ในปัจจุบันนี้ได้เป็น 2 แนวทาง คือ

1. ระยะสั้น ไม่ควรต่อเติมอาคารเพิ่มเติม และสิ่งที่ควรแก้ไขเป็นอันดับแรก คือ การปรับเปลี่ยนเครื่องปรับอากาศประเภทติดหน้าต่าง จัดหาตำแหน่งในการติดตั้งเครื่องปรับอากาศและคอนเดนซิ่งยูนิตให้เหมาะสม และทำการปรับเปลี่ยนหน้าต่างให้กลับสู่สภาพเดิม รวมถึงการรื้อถอนอาคารโรงงานเครื่องเหล็กบริเวณด้านหน้าวัง รองลงมาคือการปรับโครงสร้างองค์กรให้แต่ละฝ่ายทำงานให้ตรงกับความสามารถ และหน้าที่ของฝ่ายและมีการประสานงานที่ดีระหว่างฝ่ายภายในองค์กร

2. ระยะยาว ในอนาคตโครงสร้างองค์กรการไฟฟ้านครหลวงจะขยายและเติบโตอย่างต่อเนื่องทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการรองรับการขยายตัวดังกล่าว จึงควรลดบทบาทหน้าที่และการใช้สอยอาคารของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อทำการอนุรักษ์และรักษาอาคารให้คงคุณค่าอยู่ดังเดิม

ทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้จัดการอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวังที่มีการปรับการใช้สอยที่ต้องการดำเนินการบูรณะซ่อมแซม หรือการติดตั้งงานระบบประกอบอาคารได้ดังนี้

1. โครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ

- 1) เลียนแบบให้มีความกลมกลืนและใกล้เคียงกับของเดิม โดยการซื้อหาวัสดุจากแหล่งผลิตเดิม หรือการเลือกหาวัสดุจากแหล่งผลิตใหม่แต่มีความใกล้เคียงกับลักษณะเดิม
- 2) การนำวัสดุสมัยใหม่มาใช้ โดยต้องทำการศึกษาให้ดี เมื่อนำมาใช้แล้วต้องไม่เกิดความขัดแย้งกับอาคาร หรือทำให้คุณค่าของอาคารลดลง

2. งานระบบประกอบอาคาร การติดตั้งงานระบบประกอบอาคารสามารถติดตั้งได้ 2 แบบ คือ

- 1) ไม่ให้เห็น อาจทำได้โดยการซ่อนท่อหรือสายไฟต่าง ๆ ไว้ ตามผนัง เพดาน พื้น ใต้ถุน หรือการขุดพื้นดิน การวางคอนเดนซิ่งยูนิตไว้นอกอาคารแล้วพรางตาด้วยกลุ่มต้นไม้ เป็นต้น

2) ให้เห็นได้แต่ไม่ทำความเสียหาย ทำได้โดยการตั้งเครื่องปรับอากาศไว้บนพื้นแล้วตีกลองปิดใส่ลวดลายให้มีความกลมกลืนกับลวดลายภายในห้องนั้น ๆ หรือการขูดวางคอนกรีตซึ่งยูนิตไว้ใต้ดินนอกอาคาร แล้วหันด้านระบายอากาศขึ้นด้านบนโดยมีตะแกรงปิด และการตีคาน้ำจากกระจายลมไว้บนพื้นโดยการปิดตะแกรงสร้างลวดลายให้มีความกลมกลืนกับภายในห้อง เป็นต้น

จากข้อสรุปการบูรณะซ่อมแซมอาคารประวัติศาสตร์ประเภทวังที่มีการปรับการใช้สอยนั้น ต้องทำควบคู่ไปกับการบริหารที่ดีของหน่วยงานหรือองค์กรที่ใช้งานอาคาร ดังนี้

1. เชิงนโยบาย

- 1) เน้นนโยบายด้านคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของอาคารประวัติศาสตร์ภายในองค์กรที่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้งานอาคาร
- 2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร ควรส่งเสริมในด้านงบประมาณมาช่วยเหลืออาคารประวัติศาสตร์เหล่านี้
- 3) ปรับเปลี่ยนและจัดตั้งหน่วยงานภายในองค์กรให้ตรงกับหน้าที่ในทำการออกแบบและบำรุงรักษาอาคารประวัติศาสตร์
- 4) ควรมีข้อกำหนดในการออกแบบต่อเติมอาคารประวัติศาสตร์ที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของอาคาร
- 5) ให้มีการประกาศขึ้นทะเบียนอาคารประวัติศาสตร์เป็นโบราณสถาน

2. เชิงการบริหารจัดการ

- 1) หน่วยงาน ผู้บริหารต้องได้รับการเรียนรู้และศึกษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาและการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์
- 2) เจ้าหน้าที่ภายในอาคาร ต้องมีการให้ความรู้ในเรื่องของการใช้งานอาคารประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานภายในอาคารประวัติศาสตร์
- 3) กระตุ้นผู้ใช้งานและหน่วยงานที่เป็นผู้ครอบครอง หรือใช้งานอาคารให้ตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของอาคาร เช่น การจัดทำบุญครบรอบการก่อสร้างอาคารเป็นประจำทุกปี

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยครั้งนี้ได้เลือกทำการศึกษาเพียงงานระบบที่ส่งผลต่ออาคารอย่างชัดเจน โดยการศึกษาเพียง 3 ระบบ ซึ่งความเป็นจริงยังมีระบบอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณค่าและการใช้ประโยชน์อาคารที่ต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อให้อาคารมีคุณค่าต่อไป
2. การศึกษาถึงแนวทางการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตหลังการลดบทบาทการใช้สอยของที่ทำกรฝ่ายจัดการยานพาหนะและเครื่องมือกล การไฟฟ้านครหลวง
3. การศึกษาถึงประวัติของวังพระองค์เจ้าดิฉกรรจ์และชีวิตประวัติของพระองค์เจ้าดิฉกรรจ์ซึ่งปัจจุบันยังมีผู้ทำการศึกษาอยู่น้อยมากและไม่เป็นที่แพร่หลาย